

شناسایی و رتبه‌بندی موانع توسعه رشته دو و میدانی استان مرکزی و ارائه راهکار بر اساس فرآیند تحلیل شبکه‌ای (ANP)

عزت اله شاه منصور^{۱*}، ایمان بالانژاد^۲

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی اراک.

۲. کارشناس ارشد مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی اراک.

تاریخ دریافت: (۹۶/۰۲/۰۲) تاریخ پذیرش: (۹۶/۰۷/۱۱)

Identifying and ranking the barriers of Track and Field development in Markazi Province and offering strategy based on network analysis process (NAP)

E. Shahmansouri^{1*}, I. Ballanejad²

1. Assistant Professor in Sport Management, Islamic Azad University.

2. M.A. in Public Management, Islamic Azad University Arak..

Received: (24/Apr/2017)

Accepted: (03/Oct/2017)

Abstract

This Paper aims to identify and rank the barriers of Track and Field development in Markazi Province and offering strategy based on network analysis process (NAP). Statistical population and samples were 100 experts. Data collection was a researcher-made questionnaire, to identify obstacles and bringing up the solutions it was used process network analysis and TOPSIS. For validity and reliability of questionnaire ratio of validity content (CVR) was used. According to NAP the following order of priority identified as the main barriers: facilities and resources, organizational and managerial, social and cultural, media and advertising. Based on the results of this study, the most important sub-criteria were as follows: lack of coach and expert in the Province, weak experience and background of Track and Field, lack of tendency in industrial factories to invest over Track and Field and lack of standard and equipped Track and Field resort. In the next step, strategies are detected. The most important ones are obtained using TOPSIS which are: Attracting coaches and sport managers, attracting industrial sponsor, use of specialist trainers to discover talents in the elementary ages, founding professional clubs, Providing equipment and facilities.

Keywords

Track and Field, Network Analysis Process, Markazi Province.

چکیده

هدف این تحقیق شناسایی و رتبه‌بندی موانع توسعه رشته دو و میدانی در استان مرکزی و ارائه راهکار براساس فرآیند تحلیل شبکه‌ای بود. جامعه و نمونه آماری ۱۰۰ نفر از کارشناسان بودند. ابزار گردآوری داده‌ها در این تحقیق پرسش‌نامه محقق ساخته بود، برای شناسایی موانع و ارائه راهکارها از فرآیند تحلیل شبکه‌ای و روش تاپسیس استفاده شد. برای روایی و پایایی پرسش‌نامه از شاخص نسبت روایی محتوایی (CVR) استفاده شد. براساس فرآیند تحلیل شبکه‌ای موارد زیر به ترتیب اولویت به عنوان موانع اصلی شناسایی شدند: مؤلفه‌های امکانات و منابع مالی، سازمانی و مدیریتی، فرهنگی و اجتماعی، رسانه‌ای و تبلیغاتی. براساس نتایج به‌دست آمده از این تحقیق مهم‌ترین زیرمعیارها به ترتیب عبارت بودند از: کمبود مربی متخصص در استان، سابقه ضعیف رشته دو و میدانی در استان، عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری و کمبود پیست استاندارد و مجهز، در مرحله بعد با روش تاپسیس راهکارها شناسایی شدند که مهم‌ترین راهکارها عبارت بودند از: جذب مربی و مدیران ورزشی، جذب حامی مالی صنعتی، استفاده از مربیان متخصص برای کشف استعدادها در سنین پایه، تأسیس باشگاه حرفه‌ای، تهیه امکانات و تجهیزات.

کلید واژه‌ها

دو و میدانی، موانع توسعه دو و میدانی، فرآیند تحلیل شبکه‌ای، استان مرکزی.

مقدمه

در بازی‌های المپیک یونان باستان، «دو و میدانی» در رأس دیگر رشته‌های ورزشی قرار داشت و رشته اصلی مسابقات بود. مسابقه دو، با شرکت دوندگان آماده و تیزپا، به مسافت یک استاد (برابر با ۱۸۲ متر) انجام می‌شد که واژه استادیوم نیز برگرفته از همین واژه استاد است (اسماعیلی، ۱۳۸۸).

از اهدافی که ورزش قهرمانی دنبال می‌کند، می‌توان به کسب سکوه‌های قهرمانی جهت ارضای حس درونی فرد، معرفی خود و ملیت، توسعه ملی، معرفی فرهنگ و مکتب حاکم بر جامعه و الگوسازی اشاره کرد (آقاپور سید مهدی، ۱۳۸۶).

توسعه ورزش قهرمانی به طور زیر بنایی و صحیح می‌تواند ضمن جذب افراد مستعد و پرورش مناسب آن‌ها نتایج موفقی در سطوح مختلف ورزش قهرمانی به دست آورده و موجب تداوم انگیزه حضور دیگر افراد مستعد در میادین ورزشی گردد (حسینی، ۱۳۸۹). در ده‌های گذشته نوعی افزایش هوشیاری درباره ارزش موفقیت ورزش قهرمانی در میان کشورها و دولت‌ها رخ داده است. این موفقیت‌ها با توجه به ظرفیت آن‌ها در کمک برای رسیدن به گستره‌ای از اهداف ورزشی و غیر ورزشی منبعی ارزشمند شناخته شده‌اند (جوادی پور، ۱۳۹۴). در همین خصوص، گرین و هولیهان (۲۰۰۵) عنوان می‌کنند که، کسب مدال‌های بیشتر در رقابت‌های بین‌المللی منجر به افزایش حس حاکمیت ملی، ایجاد غرور ملی، ظرفیت سوددهی اقتصادی و همچنین مزایای دیپلماتیک می‌شود.

استام^۱ و لمپرکت^۲ (۲۰۰۱) نیز بیان می‌دارند که تعداد بیشتر مدال در بازی‌های المپیک و سایر رویدادهای معتبر، جایگاه یک کشور را نه تنها در جدول رنکینگ رقابت‌ها، بلکه در عرصه‌های ساختاری، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و سلامتی نیز بهبود می‌بخشد و منجر به محبوبیت و افزایش وجهه کشور مذکور و نیز شناساندن آن به جهان می‌شود. در تأیید این مطلب گزارش کمیته بین‌المللی المپیک حاکی از آن است که بیش از نیمی از مدال‌ها و افتخارات بازی‌های المپیک تابستانی ۲۰۰۸ پکن، توسط ۱۰ کشور توسعه یافته جهان کسب شده است (کاستونکا و اسکوریچ، ۲۰۱۳). یکی از رشته‌های ورزشی که به عنوان رشته پایه و مادر همه ورزش‌ها مطرح می‌باشد و رشد آن در هر کشوری به توسعه دیگر رشته‌های ورزشی منجر می‌شود و همچنین شاخصی برای رشد ورزش همگانی می‌باشد، رشته دو و میدانی است. این رشته از نظر قهرمانی نیز در مسابقات رسمی مدال‌های متعددی را نصیب

کشورها می‌گرداند. امروزه دویدن را کلید تندرستی می‌دانند و ایجاد سازمان‌ها و مراکز مختلف برای انجام تمرین‌های همگانی و برگزاری مسابقات دو و میدانی نشانگر اهمیت این رشته است (علیجانی، ۱۳۸۱).

با توجه به تنوع و فراگیر بودن رشته دو و میدانی که بیش از ۴۷ رشته قهرمانی مجزا (۲۴ ماده برای آقایان و ۲۳ ماده برای خانم‌ها) در برنامه المپیک دارد، بدیهی است هر کشوری باید سعی کند با شناسایی مشکلات و موانع موجود و تدوین استراتژی مناسب، زمینه توسعه این رشته پایه و مدال آور را فراهم نماید. به طور مثال، کشور جامائیکا در المپیک لندن ۲۰۱۲، دوازده مدال در رشته دو و میدانی کسب کرد و بدون کسب مدال در سایر رشته‌ها توانست در رتبه ۱۸ المپیک قرار گیرد، در نتیجه فقط یک رتبه پایین تر از ایران قرار گرفت (قاسم زاده میرکلائی، ۱۳۹۱).

در چند دهه گذشته رقابت بین کشورها برای بردن مدال‌ها در رقابت‌های بین‌المللی شدت بالایی به خود گرفته است، این امر منجر به این شده است که دولت‌ها و سازمان‌های ورزشی کشورها، در سراسر جهان میزان بودجه اختصاصی به ورزش قهرمانی را افزایش دهند. بسیاری از کشورها نشان داده‌اند که افزایش بودجه ورزش قهرمانی می‌تواند منجر به افزایش کسب مدال‌ها در بازی‌های المپیک شود. محققانی از کشورهای بلژیک، هلند و انگلستان در یک تحقیق بین‌المللی ۹ رکن اصلی توسعه ورزش قهرمانی را به شرح زیر عنوان کرده‌اند: حمایت مالی، رویکرد جامع و یکپارچه به توسعه ورزش، مشارکت ورزشی، استعدادیابی، حمایت شغلی از ورزشکاران، تسهیلات و تجهیزات آموزشی، تدارک مربیگری و سیستم گزینش مربی، رقابت بین‌المللی و تحقیقات علمی (فرهادفر، ۱۳۸۸).

هر چند فدراسیون بین‌المللی دو و میدانی، تمرکز و فعالیت بر هشت حوزه از جمله: فرهنگ ورزش، مدیریت و فعالیت فدراسیون‌ها، مربیگری، خدمات ورزشکاران، فرصت‌ها و سازماندهی مسابقات، امکانات و تجهیزات، حمایت علمی و پزشکی، برگزاری دوره‌های آموزشی و فنی را راهکارهای توسعه‌ای خود قرار داده است، اما بررسی چالش‌های ورزش دو و میدانی در ایران نشان می‌دهد عملیاتی کردن این راهبردها عملاً با مشکلات زیادی همراه بوده است، گواه این ادعا را می‌توان در نتایج تحقیق جوادی پور (۱۳۹۴) و سایر محققان یافت. موانع مدیریت ورزش قهرمانی در ایران را می‌توان بر اساس تحقیقات انجام شده به شرح زیر تقسیم بندی نمود: فقدان برنامه استراتژیک و روشن نبودن سیاست‌ها و جهت‌گیری‌ها، فقدان منابع انسانی مناسب و تغییر و تحول سریع مدیران، نبود نظارت و ارزیابی، وابستگی به منابع مالی

1. Stamm
2. Lamprecht
3. Čustonja, Škoric

پرسش نامه تاپسيس جهت رتبه بندى راهکارها استفاده شد. براى روايى و پايابى ابزار اندازه گيرى از شاخص نسبت روايى محتوايى^۴ (CVR) استفاده شد. اين شاخص توسط لاوشه طراحى شده است، جهت محاسبه اين شاخص از نظرات کارشناسان متخصص در زمينه محتوايى آزمون مورد نظر استفاده مى شود و با توضيح اهداف آزمون براى آن ها و ارائه تعريف عملياتى مربوط به محتوايى سوالات، از آن ها خواسته شد تا هريك از سوالات را بر اساس طيف سه بخشى ليكرت «گويه ضرورى است»، «گويه مفيد است ولى ضرورى نيست» و «گويه ضرورتى ندارد» طبقه بندى کنند.

در خصوص پايابى، ضريب سازگارى جهت اطمينان از سازگار بودن نظر خبرگان مورد استفاده قرار گرفت.

در تحقيق حاضر روش تجزيه و تحليل داده ها در چهار گام اصلى به شرح زير انجام گرفت: گام اول، تعيين معيارها: در ابتدا معيارها و شاخصه هاى مؤثر بر عدم توسعه رشته دو و ميدانى در استان مرکزى با مطالعه منابع كتابخانه اى، مشورت با کارشناسان تعيين شدند و با اعتباريابى لاوشه، روايى معيارها غربالگرى شدند. گام دوم، تعيين راهكارهاى توسعه ورزش دو و ميدانى، در اين گام با در نظر گرفتن معيارها، راهكارهاى مؤثر جهت توسعه دو و ميدانى تعيين گرديد. گام سوم، تعيين وزن معيارها و زيرمعيارها، در اين مرحله با استفاده از فرآيند تحليل شبكه اى وزن و رتبه بندى معيارها تعيين گرديد. گام چهارم، رتبه بندى راهكارها، در نهايت در اين مرحله با استفاده از تكنيك تاپسيس رتبه بندى راهكارها انجام شد.

يافته هاى پژوهش

۱- معيارهاى مؤثر بر توسعه رشته دو و ميدانى در استان مرکزى کدامند؟

با استفاده از نظرات کارشناسان معيارهاى اصلى در ۴ زمينه تعيين شدند که عبارتند از:

رسانه اى و تبليغاتى، فرهنگى و اجتماعى، سازمانى و مديريتى، امکانات و منابع.

۲- رتبه بندى معيارها و زير معيارها چگونه است؟
در اين مرحله با استفاده از نظرات کارشناسان و در قالب ماتريس مقايسات زوجى وزن هر يك از معيارها تعيين شد، براى تلفيق نظرات کارشناسان بايد ابتدا نرخ سازگارى جداول محاسبه شود و سپس از ميانگين هندسى براى تلفيق نظرات

دولت و عدم سرمايه گذارى بخش خصوصى، عدم تخصيص منابع مالى در بخش هاى متنوع به صورت متناسب، نامطلوب بودن نظام استعداديابى و فرايند ورزش قهرمانى، نبود برنامه ميان مدت تاکتيكى و عملياتى.

فدراسيون دو و ميدانى انگلستان در برنامه استراتژيک ۲۰۱۳-۲۰۰۹ اولويت هاى اساسى توسعه دو و ميدانى را فعاليت در حوزه هاى مربيگرى، باشگاه ها و مدارس، مسابقات، تسهيلات و شرکت کنندگان عنوان نموده است و در برنامه استراتژيک فدراسيون دو و ميدانى آمريکا، فعاليت در حوزه هاى مالى، بازاریابى، برنامه هاى منطقه اى و محلى باشگاه ها و انجمن ها را به عنوان عوامل اساسى پيشرفت و توسعه قرار داده اند (اسدى و همکاران ۱۳۹۱). در همين راستا نتايج تحقيق عسگرىان و همکاران (۱۳۹۴) و قاسم زاده ميركلایى و همکاران (۱۳۹۴) نشان مى دهد، افزايش توليد ناخالص داخلى، افزايش بودجه اختصاصى ورزش قهرمانى، شيوه جذب و شناسايى استعدادها، كيفيت پيست و تجهيزات، نقش فدراسيون و هيأت هاى دو و ميدانى، نقش مربيان و حاميان مالى و ميزان درآمدزايى از عوامل مهم توسعه دو و ميدانى هستند.

طبق شاخص استام و ليكرت (۲۰۰۱) مبنى بر اين که تعداد مدال هاى هر کشور در المپيک تحت تأثير شاخص هاى عمده ميزان جمعيت، مدت عضويت در كميته بين المللى المپيک است، کشور ايران در هر دو شاخص جايگاه خوبى دارد، اما چرا تا کنون جايگاه در خور توجهى در اين رشته نداشته است؟ دو و ميدانى استان مرکزى على رغم اين که متأثر از مشکلات موجود در دو و ميدانى کشور است تا حدود زيادى نيز مشکلات خاص خود را دارد، بدین جهت اين تحقيق با هدف شناخت موانع توسعه ورزش دو و ميدانى استان مرکزى و ارائه راهكارهاى توسعه اين رشته صورت گرفته است.

روش پژوهش

اين تحقيق در حوزه تحقيقات توصيفى - پيمائشى قرار مى گيرد. جامعه آمارى اين تحقيق شامل: متخصصان تربيت بدنى که در اين حوزه فعاليت داشتند، مربيان با سابقه، ورزشکاران با تجربه و صاحب عنوان و مديران بودند که در مجموع ۱۰۰ نفر را شامل مى شدند، همه افراد به عنوان نمونه از بين جامعه ذکر شده انتخاب شدند.

ابزار گردآورى داده ها در اين تحقيق، پرسش نامه محقق ساخته بود، براى تحليل داده ها از پرسش نامه تحليل فرآيند شبكه اى، جهت تعيين وزن معيارهاى اصلى و زيرمعيارها و از

کارشناسان استفاده کرد.

جدول ۱. وزن زیر معیارها با استفاده از تحلیل فرآیند شبکه ای

وزن	زیر معیارها	معیارها
۰,۰۵۲	نبود روش‌های اصولی استعدادیابی	سازمانی و مدیریتی
۰,۰۹۶	عدم توانائی جذب بودجه و حامی مالی توسط مدیران استانی	سازمانی و مدیریتی
۰,۱۱۳	کمبود مربی و متخصص در استان	سازمانی و مدیریتی
۰,۰۶۱	نبود لیگ منظم	سازمانی و مدیریتی
۰,۰۳۵	کم‌کاری رسانه‌های گروهی در معرفی رشته دو و میدانی	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۰,۰۳۵	بی‌توجهی مطبوعات ورزشی و عدم انعکاس رویدادهای آن	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۰,۰۷۸	موفق نبودن رسانه‌ها در جذب حامی مالی	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۰,۱۰۴	سابقه ضعیف رشته دو و میدانی	فرهنگی و اجتماعی
۰,۰۸۷	عدم توجه به رشته در مدارس	فرهنگی و اجتماعی
۰,۰۴۴	عدم وجود استعدادهای مناسب در بین قشر نوجوان	فرهنگی و اجتماعی
۰,۱۰۴	عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر روی این رشته	امکانات و منابع
۰,۱۰۴	کمبود پیست استاندارد و مجهز	امکانات و منابع
۰,۰۵۲	کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی از جمله وزنه، تشک، مانع و...	امکانات و منابع
۰,۰۳۵	کمبود بودجه اختصاص داده شده به فدراسیون دو و میدانی	امکانات و منابع

میان مؤلفه فرهنگی و اجتماعی، زیر شاخه سابقه ضعیف رشته دو و میدانی و از میان مؤلفه امکانات و منابع، زیر شاخه؛ عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر روی این رشته و کمبود پیست استاندارد و مجهز بیشترین وزن را دارد.

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد، از میان مؤلفه سازمانی و مدیریتی، زیر شاخه کمبود مربی متخصص در استان، بیشترین وزن را به خود اختصاص داده است، از میان مؤلفه رسانه‌ای و تبلیغاتی، زیر شاخه موفق نبودن رسانه‌ها در جذب حامی مالی، از

جدول ۲. اولویت بندی زیرمعیارها با استفاده از روش تاپسیس

رتبه	زیر معیارها	معیارهای اصلی
۹	نبود روش‌های اصولی استعدادیابی	سازمانی و مدیریتی
۵	عدم توانائی جذب بودجه و حامی مالی توسط مدیران استانی	سازمانی و مدیریتی
۱	کمبود مربی و متخصص در استان	سازمانی و مدیریتی
۸	نبود لیگ منظم	سازمانی و مدیریتی
۱۱	کم‌کاری رسانه‌های گروهی در معرفی رشته دو و میدانی	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۱۳	بی‌توجهی مطبوعات ورزشی و عدم انعکاس رویدادهای آن	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۷	موفق نبودن رسانه‌ها در جذب حامی مالی	رسانه‌ای و تبلیغاتی
۲	سابقه ضعیف رشته دو و میدانی	فرهنگی و اجتماعی
۶	عدم توجه به رشته دو و میدانی در مدارس	فرهنگی و اجتماعی
۱۰	عدم وجود استعدادهای مناسب در بین قشر نوجوان	فرهنگی و اجتماعی
۳	عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر روی این رشته	امکانات و منابع
۴	کمبود پیست استاندارد و مجهز	امکانات و منابع
۹	کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی از جمله وزنه، تشک، مانع و...	امکانات و منابع
۱۲	کمبود بودجه اختصاص داده شده به فدراسیون دو و میدانی	امکانات و منابع

استاندارد و مجهز، عدم توانائی جذب بودجه و حامی مالی توسط مدیران استانی، عدم توجه به رشته دو و میدانی در مدارس، اولویت‌های اول تا ششم را به خود اختصاص داده اند.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد، کمبود مربی و متخصص در استان، سابقه ضعیف رشته دو و میدانی، عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر روی این رشته، کمبود پیست

۳- چه راهکارهایی برای غلبه بر عدم توسعه ورزش دو و میدانی توصیه می‌گردد؟
 در نهایت با به دست آمدن ضریب نزدیکی، رتبه بندی راهکارها انجام می‌گردد که در جدول ۴ قابل ملاحظه است.

با توجه به جدول ۴ رتبه بندی راهکارها از طریق ضریب نزدیکی به شرح زیر می‌باشد: جذب افراد و مدیران کارآمد ورزشی، جذب حامی مالی صنعتی، استفاده از مربیان کشوری برای کشف استعدادها در سنین پایه.

جدول ۳. نتایج اعتباریابی راهکارهای مؤثر بر عدم توسعه ورزش دو و میدانی

زیر معیارها	تعداد نمونه	تعداد ارزیابان موافق با گویه	CVR گویه	CVR قابل قبول
بررسی و مقایسه توسعه رشته در کشورهای سرآمد در رشته دو و میدانی	۱۰۰	۹۶	۰٫۶	۰٫۵
استفاده از مربیان کشوری برای کشف استعدادها در سنین پایه	۱۰۰	۹۷	۰٫۷	۰٫۵
ارائه امکانات مالی برای راه اندازی و توسعه باشگاه‌های دو و میدانی	۱۰۰	۹۵	۰٫۵	۰٫۵
برگزاری کلاس‌های آموزشی مربی‌گری دعوت از مربیان متخصص	۱۰۰	۹۶	۰٫۶	۰٫۵
برگزاری مسابقات استانی در قالب توسعه ورزش از طریق مدارس	۱۰۰	۹۷	۰٫۷	۰٫۵
جذب حامل مالی صنعتی از طریق معرفی مناسب	۱۰۰	۹۸	۰٫۷	۰٫۵
جذب افراد و مدیران کارآمد ورزشی بصورت پاره وقت	۱۰۰	۹۸	۰٫۸	۰٫۵
تأسیس باشگاه حرفه‌ای و عقود قرارداد مناسب برای شرکت در لیگ برتر	۱۰۰	۹۸	۰٫۶	۰٫۵
پرورش و استعدادیابی از مدارس ابتدائی	۱۰۰	۹۷	۰٫۷	۰٫۵

جدول ۴. رتبه بندی راهکارها از طریق ضریب نزدیکی

رتبه	ضریب نزدیکی	راهکارها
۷	۰٫۳۳	بررسی و مقایسه توسعه رشته در کشورهای سرآمد در رشته دو و میدانی
۳	۰٫۴۹	استفاده از مربیان کشوری برای کشف استعدادها در سنین پایه
۵	۰٫۴۴	ارائه امکانات مالی برای راه اندازی و توسعه باشگاه‌های دو و میدانی
۹	۰٫۲۳	برگزاری کلاس‌های آموزشی مربی‌گری دعوت از مربیان متخصص
۸	۰٫۳۰	برگزاری مسابقات استانی در قالب توسعه ورزش از طریق مدارس
۲	۰٫۵۴	جذب حامی مالی صنعتی از طریق معرفی مناسب
۱	۰٫۶۷	جذب افراد و مدیران کارآمد ورزشی
۴	۰٫۴۷	تأسیس باشگاه حرفه‌ای و عقود قرارداد مناسب برای شرکت در لیگ برتر
۶	۰٫۴۰	پرورش و استعدادیابی از مدارس ابتدائی
۱۰	۰٫۱۲	راه اندازی سایت اینترنتی با کیفیت و فعال برای معرفی ورزشکاران و درج نتایج

جدول ۵. رتبه بندی راهکارها با استفاده از تکنیک تاپسیس فازی

رتبه	راهکارها
۷	بررسی و مقایسه توسعه رشته، در کشورهای سرآمد در رشته دو و میدانی
۳	استفاده از مربیان کشوری برای کشف استعدادها در سنین پایه
۵	ارائه امکانات مالی برای راه اندازی و توسعه باشگاه‌های دو و میدانی
۹	برگزاری کلاس‌های آموزشی مربی‌گری دعوت از مربیان متخصص
۸	برگزاری مسابقات استانی در قالب توسعه ورزش از طریق مدارس
۲	جذب حامی مالی صنعتی
۱	جذب افراد و مدیران کارآمد ورزشی
۴	تأسیس باشگاه حرفه‌ای و عقود قرارداد مناسب برای شرکت در لیگ برتر
۶	پرورش و استعدادیابی از مدارس ابتدائی
۱۰	راه اندازی سایت اینترنتی با کیفیت و فعال برای معرفی ورزشکاران و درج نتایج

موانع توسعه آن پرداخت و به این نتیجه رسید که استفاده از ابزار و تجهیزات پیشرفته در توسعه این رشته اهمیت دارد.

اولویت دوم، مؤلفه سازمانی و مدیریتی با زیر شاخه‌های: کمبود مربی متخصص در استان، عدم توانایی جذب بودجه و حامی مالی توسط مدیران استانی، نبود لیگ منظم و نبود روش‌های اصولی استعدادیابی قرار داشت. نتایج تحقیق اسدی و همکاران (۱۳۹۱)، نشان داد، استعداد یابی اصولی، مدیریت منابع انسانی و تجهیزات سخت‌افزاری در ارتقاء سطح قهرمانی ورزش دو و میدانی مؤثر می‌باشد، در تحقیق جلال (۱۳۸۹)، استفاده از مدیران لایق به عنوان یک معیار مهم انتخاب شده است. جذب مدیران کارآمد ورزشی یکی از نتایج تحقیق حاضر بود که با این تحقیق همخوانی دارد. در مورد حضور مدیر متخصص به عنوان رئیس هیأت‌ها نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق: شعبانی (۱۳۸۷) سجادی (۱۳۸۲)، یزدان پناه (۱۳۸۱)، پورطهرانی (۱۳۸۶) مظفری و همکاران (۱۳۹۱)، همخوانی دارد. کم توجهی به استعدادیابی و عدم تخصص لازم در این زمینه یکی از یافته‌های این تحقیق بود، در همین خصوص، علیجانی (۱۳۸۱) شعبانی و همکاران (۱۳۸۷) و جلال (۱۳۸۹) در پژوهش‌های خود بیان کردند در ایران نظام استعدادیابی مدونی در خصوص رشته دو و میدانی وجود ندارد. مهم‌ترین فعالیت‌های عملیاتی صورت گرفته در زمینه استعدادیابی دو و میدانی ایران فقط در سال ۱۳۸۷ بوده است که کمیته استعدادیابی فدراسیون دو و میدانی اقدام به برنامه‌ریزی و اجرای طرح ملی استعدادیابی در ایران کرد (اسم زاده میر کلایی ۱۳۹۴).

اولویت سوم فرهنگی و اجتماعی، با زیر شاخه‌های زیر بود: سابقه ضعیف رشته دو و میدانی در استان، عدم توجه به رشته دو و میدانی در مدارس، عدم وجود استعدادهای مناسب در بین قشر نوجوان استان، این نتیجه با نتایج تحقیق حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، که عنوان کردند، کم توجهی مدیران و مسئولان ورزش کشور به ورزش مدارس به عنوان پایه ورزش قهرمانی از موانع توسعه دو و میدانی است، همخوانی دارد. ضعف و کم توجهی به ورزش دو و میدانی بانوان نیز از مشکلات فرهنگی و اجتماعی است که در استان مرکزی شاهد آن هستیم.

مؤلفه رسانه‌ای و تبلیغاتی چهارمین اولویت را به خود اختصاص داد که شامل: موفق نبودن رسانه‌ها در جذب حامیان مالی، کم‌کاری رسانه‌های گروهی در معرفی رشته دو و میدانی، بی‌توجهی مطبوعات ورزشی و عدم انعکاس رویدادهای آن بود. نتایج تحقیق فیروزی، رضوی و فرزبان (۱۳۹۰)، غفوری (۱۳۸۲) آسایش و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد: عدم حمایت

نتایج جدول ۵ در خصوص رتبه‌بندی راهکارها نشان می‌دهد، جذب افراد و مدیران کارآمد ورزشی، جذب حامی مالی صنعتی، استفاده از مربیان کشوری برای کشف استعدادها در سنین پایه، رتبه‌های اول تا سوم را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

آسیب‌شناسی و تحلیل علل عدم توسعه رشته دو و میدانی در کنار ارزیابی راهکارهای توسعه این ورزش از اهمیت زیادی برخوردار است که در این تحقیق به آن پرداخته شده است. بدین منظور در ابتدا معیارها و زیرمعیارهای مؤثر بر عدم توسعه تعیین شد و با استفاده از تحلیل فرآیند شبکه‌ای وزن هر یک از این معیارها و رتبه‌بندی آن‌ها به‌دست آمده است، در مرحله بعد، پس از تدوین راهکارها با استفاده از تکنیک تاپسیس فازی رتبه‌بندی راهکارها انجام شده است.

نتایج تحلیل جدول شماره ۲۰۱ در خصوص وزن زیر معیارها و اولویت‌بندی موانع توسعه در زیرمعیارها با استفاده از تکنیک تاپسیس فازی نشان داد: مؤلفه امکانات و منابع بیشترین نقش را در عدم توسعه ورزش دو و میدانی استان مرکزی ایفاء می‌نماید و به عنوان اولویت اول شناسایی شد، زیر شاخه‌های این مؤلفه در قالب ماتریس مقایسات زوجی بیشترین وزن را به خود اختصاص دادند و عبارت بودند از: عدم تمایل کارخانجات صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر روی این رشته، کمبود پیست استاندارد و مجهز، کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی، کمبود بودجه اختصاص داده شده به فدراسیون دو و میدانی و هیأت‌ها. نتایج این تحقیق در بخش منابع مالی و امکانات با تحقیق، شعبانی و همکاران (۱۳۸۷)، مظفری و همکاران (۱۳۹۱)، آسایش و همکاران (۲۰۱۳)، همخوانی دارد، این محققین به این نتیجه رسیدند که کمبود بودجه و امکانات مالی به عنوان عاملی چالش برانگیز در ورزش دو و میدانی می‌باشد. نتایج تحقیق راتک و ویتک^۵ (۲۰۰۸)، کاستونکا و اسکوریچ (۲۰۱۱) لوئیز و فادال^۶ (۲۰۱۰) نشان داد، تولید ناخالص داخلی بر عملکرد ورزش قهرمانی تأثیر دارد. قاسم زاده میرکلایی و همکاران (۱۳۹۴) نیز به کیفیت پیست و تجهیزات به عنوان یکی از موانع مهم توسعه دو و میدانی اشاره می‌کنند. کیهانی (۱۳۸۶) مشکلات مالی مربیان را از چالش‌های دو و میدانی ایران قلمداد کرده است.

کاتز (۲۰۱۴) در تحقیقی به بررسی نوآوری در ورزش و

5. Rathke, A., Woitek

6. Luiz, J., Fadal, R

اولویت بندی با همدیگر اختلاف دارند.

در جمع بندی نهایی، جهت توسعه ورزش دو و میدانی استان مرکزی با استفاده از تکنیک تاپسیس فازی (نتایج جدول شماره ۵)، پیشنهادات کاربردی زیر ارائه می شود: جذب مربیان و مدیران متخصص ورزشی، جذب حامی مالی صنعتی، استفاده از مربیان متخصص برای کشف استعدادها در سنین پایه، تأسیس باشگاه حرفه ای و عقد قرارداد مناسب برای شرکت در لیگ های حرفه ای، تجهیز و توسعه امکانات سخت افزاری و نرم افزاری برای راه اندازی و توسعه باشگاه های دو و میدانی، استعدادیابی اصولی و پرورش آن ها از مدارس ابتدائی، بررسی راه کارهای توسعه این رشته در کشورهای سرآمد دو و میدانی، برگزاری مسابقات استانی در قالب توسعه ورزش دو و میدانی از طریق مدارس، برگزاری کلاس های آموزشی مربی گری و دعوت از مربیان متخصص داخلی و خارجی، راه اندازی سایت اینترنتی با کیفیت و به روز برای معرفی ورزشکاران و درج نتایج آن ها (حضور پر رنگ تر رسانه ها به عنوان عوامل انگیزشی).

هرچند فرآیند آسیب شناسی دو و میدانی با شناخت موانع شروع می شود و با ارائه راه کارها ادامه می یابد، اما دو اقدام اساسی دیگر که همواره مورد کم توجهی مدیران قرار گرفته، مقوله عملیاتی کردن راه کارهای قابل اجراء و ارزیابی نتایج می باشد که محققان آتی باید بیشتر به ارزیابی این دو جنبه بپردازند.

- حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، «شناسایی قوت ها، ضعف ها، فرصت ها و تهدیدهای استعدادیابی در ورزش قهرمانی جمهوری اسلامی ایران و تنگناها و چالش های فراروی آن». مدیریت ورزشی، شماره ۱۷، صص ۵۴-۲۹
- سجادی، سید نصراله (۱۳۸۲)، بررسی نحوه اجرای برنامه های تمرینی تیم ملی دو و میدانی و شمشیر بازی به منظور شرکت در بازی های آسیایی پوسان ۲۰۰۲، طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- شعبانی، عباس؛ غفوری، فرزاد و هنری، حبیب (۱۳۸۷)، چالش های اساسی ورزش دو و میدانی کشور، مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شمال.
- علیجانی، عیدی (۱۳۸۱)، «بررسی وضع موجود و تدوین شاخص های استعدادیابی در رشته دو و میدانی»، نشریه پژوهش در علوم ورزشی، شماره چهارم، ۱-۲۳.
- عسگریان، فریبا؛ جعفری، افشار و فخری، فرناز (۱۳۹۴)، «عوامل مؤثر بر عملکرد ورزش قهرمانی در ایران»، مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۲۹، صص ۵۰-۳۷

رسانه ها، چالش برانگیزترین عوامل بر سر راه رشته های مدال - آور می باشند. مظفری و همکاران (۱۳۹۱)، راهکارها و اولویت های توسعه ورزش قهرمانی را مشخص کرده اند، برخی از این راهکارها که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد به شرح زیر است: گسترش روابط عمومی و رسانه ای، توسعه پخش های تلویزیونی رشته های ورزشی غیرفوتبال.

در خصوص این که چرا راهبردهای فدراسیون بین المللی دو و میدانی در ایران که در مقدمه به آن ها اشاره شد اجرایی نشده است؟ می توان گفت: ضعف عمده در چهار مؤلفه اساسی همچون: امکانات و منابع مالی، سازمانی و مدیریتی، فرهنگی - اجتماعی و رسانه ای با زیر مجموعه های آن ها که در جدول ۱ و ۲ آمده است باعث عدم اجرای راهبردهای فدراسیون بین المللی دو و میدانی در ایران و به تبع آن در استان مرکزی شده است.

با تحلیل نتایج این تحقیق و سایر تحقیقات انجام شده مشاهده می شود که در خصوص، ۹ رکن اصلی توسعه ورزش قهرمانی که عبارتند از: حمایت مالی، رویکرد جامع و یکپارچه به توسعه ورزش (مدیریت و برنامه ریزی راهبردی)، مشارکت - ورزشی، استعدادیابی، حمایت شغلی از ورزشکاران، تسهیلات و تجهیزات آموزشی، آموزش مربیان متخصص، برنامه ریزی لازم صورت نگرفته است و نتایج حاکی از آن است که، مشکلات دو و میدانی کشور وجه اشتراک زیادی با هم دارند و بیشتر در

منابع

- آقاپور، سید مهدی (۱۳۸۶)، جامعه شناسی ورزشی، سازمان تربیت بدنی، تهران چاپ اول استعدادیابی، صص ۷۱-۷۰
- اسدی، حسن؛ جلال، حامد و نظری، وحید (۱۳۹۱)، «تعیین و مطالعه عوامل توسعه ورزش قهرمانی دو میدانی ایران از دیدگاه صاحب نظران، مربیان و ورزشکاران»، پژوهش های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، شماره ۱۲، صص ۲۳-۹
- اسماعیلی، محمدرضا (۱۳۸۸)، تاریخ تربیت بدنی و ورزش، انتشارات سمت، تهران.
- جلال، حامد (۱۳۸۹)، تعیین و مطالعه عوامل توسعه ورزش قهرمانی دو و میدانی کشور از دیدگاه صاحب نظران، مربیان و ورزشکاران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور،
- جوادی پور، محمد (۱۳۹۴)، «چالش های مدیریت ورزش قهرمانی در ایران»، مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۳۰، صص ۳۴-۱۳
- حسینی، سید شاهو (۱۳۸۹)، تدوین استراتژی استعدادیابی در ورزش قهرمانی، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شمال

- فرهادفر، الهام (۱۳۸۸)، تاریخ تربیت بدنی و ورزش، انتشارات بامداد کتاب، تهران
- فیروزی، منصور؛ رضوی، محمد حسین و فرزانه، فرزانه (۱۳۹۰)، «بررسی چالش‌ها و مشکلات رشته‌های مدال آور دو و میدانی، قایقرانی و شنای ایران»، پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال ۸، شماره ۱۵، صص ۳۷-۶۶.
- قاسم زاده میرکلایی، ابراهیم (۱۳۹۱)، «بررسی عوامل مؤثر بر جذب و حفظ ورزشکاران رده‌های پایه دو و میدانی ایران از دیدگاه مدیران، مربیان و ورزشکاران»، کتابچه مقالات دومین همایش ملی استعدادیابی، ص ۷۰.
- قاسم زاده میرکلایی، ابراهیم؛ رضوی، سید محمد حسین و امیرنژاد، سعید (۱۳۹۴)، «بررسی عوامل مؤثر بر پرورش استعدادها و ورزشکاران دو و میدانی ایران»، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال پنجم، شماره ۱۰، صص ۳۷-۴۶.
- کیهانی، مجید (۱۳۸۶)، «چالش‌های اساسی دو و میدانی ایران»، مدیریت ورزشی، شماره ۳، دوره ۲، صص ۳۸-۲۳.
- یزدان پناه، محمدجواد (۱۳۸۲)، بررسی عملکرد فدراسیون دو و میدانی از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۹، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران.
- Asayesh, L., Karkon, H., (2013). "The Challenges of Athletics in Iran: A Delphi Study", *European Journal of Experiment Biology*, 3(6) 6672. (Persian)
- Čustonja, Z., Škorić, S. (2011). *Winning medals at the Olympic Games - oes CROATIA Have Any Chance: Kinesiology*, 43(1), 107-114
- Green, Mick and Houlihan, Barrie (2005). *Elite Sport Development: Policy learning and political priorities*. Routledge press, London and New York
- Katz, D.M (2014), "Innovation in sport as functional concept for future". *Journal of Sport Psychological*, 43: 43-65.
- Sport England Strategy (2008-2011), Sport England. www.sportengland.org. 25. Towards A New Era in Canadian Sport, Brief prepared by Elizabeth Mulholland for the Sport Matters Group, SPORT MATTERS GROUP, www.sportmatters.ca
- Luiz, J., Fadal, R. (2010). "An economic analysis of sports performance in Africa". *International Journal of Social Economics*, 38 (10), 869 – 883
- Rathke, A., Woitek, U. (2008). "Economics and the summer Olympics: An efficiency analysis". *Journal of Sports Economics*, 9(5), 520-537
- Stamm, H. and Lamprecht, M. (2001). 'Sydney 2000 The best Games ever? World sport and relationships of structural dependency', in Proceedings, 1st World Congress of Sociology of Sport (pp. 129–36), Seoul, Korea.